

La companya inseparable de viatge

Frederic Marès va comprar aquesta maleta a París l'any 1913 durant la seva primera estada a la ciutat, on va anar per estudiar escultura amb una beca concedida per l'Ajuntament de Barcelona. Els mesos transcorreguts a la capital de França van ser d'una considerable transcendència, per tal com va tenir l'oportunitat de freqüentar un ambient cultural en constant ebullició, a més de poder conèixer Auguste Rodin,

Maletes de cartró, cuir i tela 1915-1920

l'artista més admirat, juntament amb el belga Constantin Meunier, pels joves escultors de la seva generació. A París, Marès va compaginar la seva educació artística treballant com a representant d'alguns llibreters de vell, comerciants d'antiguitats i col·leccionistes, assistint a subhastes en què comprà en nom d'ells i, alhora, adquirí alguns objectes del seu gust. Així, a la vegada que completava la seva formació artística, també enriqueixia la seva incipient col·lecció.

Fou aleshores que va adquirir la maleta, una de les primeres de cartó cuir que el grans magatzems *Au Bon Marché* [A Bon Preu] van comercialitzar, coneguda per alguns com la maleta de l'emigrant o de l'esperança, ja que era el model més utilitzat pels qui empenien incerts viatges a

la recerca d'un futur millor. Tenia tota l'aparença d'una maleta de cuir, però era considerablement menys pesada i, sobretot, més barata. Un producte, doncs, apropiat a la política comercial d'aquest magatzem de novetats creat per Aristide Boucicaut i retratat incomparablement per Émile Zola a la seva novel·la *Au bonheur des dames*.

Boucicaut popularitzà una sèrie de pràctiques comercials innovadores, molt protestades pel petit comerç, com ara els preus fixos marcats en etiquetes, la venda de productes per catàleg, el lliurament a domicili de les comandes, la possibilitat de retornar compres no desitjades i les campanyes de rebaixes i oportunitats. Tot destinat a incitar el client a entrar a la botiga i deixar-se seduir. També l'arquitectura d'aquestes *catedrals del comerç*, com les anomenava Zola, responia a aquest objectiu.

El nou edifici d'*Au Bon Marché* va ser encarregat a l'arquitecte Louis Charles Boileau i a l'enginyer Gustave Eiffel, dos dels pioners en l'ús del ferro i del vidre, que van dur a terme la instal·lació d'àmplies obertures que deixaven entrar la llum natural als vestíbuls i als grans espais de venda.

Però, més enllà de tot això, aquesta maleta era per a Marès la singular protagonista d'una història diferent, més sentida i personal: "(...) *mi compañera entrañable de viaje, tan unida a mis recuerdos, colecciones y museo. (...) Con los años, y tras largas singladuras, la pobre había recibido tantos tostones y rasguños que el fraude* (en referència a la confecció en cartó imitant pell) *ya estaba a la vista de todos, y esto me preocupaba. Y me preocupaba cuando la veía aguardando, en las largas y aburridas horas de espera, en los andenes de ferrocarril, aeropuertos y hoteles. Y yo que sé poner cariño a cuanto conviví unos años íntimamente conmigo, cada vez que salía de viaje sentía cierto rubor que me obligaba a pensar en la necesidad de adquirir una maleta nueva de piel, sin fraude alguno.*"

Canviada la vella per una bona maleta de pell, l'escultor s'adona que "(...) *dada mi costumbre de llevar a mano mi maleta, sin confiarla a maleteros, pronto me di cuenta de que la maleta nueva pesaba mucho más que la vieja, además, cabían en ella menos cosas. (...) y por primera vez me incliné por lo más práctico y útil que en este caso era también lo más entrañable y escogí de nuevo mi vieja maleta de cartón cuero. No olvidaba, no podía olvidar que el noventa por ciento de los objetos de mis colecciones del Museo Sentimental, miles de piezas, fueron traídas en mi maleta, entre mi ropa; su capacidad para el pequeño objeto era inagotable, siempre había un rincón aprovechable.*"

Al final, i després de perdre la maleta i de recuperar-la en un estat llastimós, Frederic Marès va decidir destinar-li un lloc especial a les sales del museu, entre les mil peces que aquesta havia custodiat durant els llargs trajectes per tot el món, i així retre un homenatge als seixanta anys de convivència i fidelitat de la seva entranyable i modesta companya de viatge.

Au Bon Marché. Departament de confecció.
Gravat. Bibliothèque Nationale de France